

A fogyatékossgal élők esélyegyenlőségének etikai és jogi kérdései: az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására irányuló törekvésekről és azok akadályairól.

Gradwohl Csilla¹, Bódis József²

¹PTE ÁJK-ETK PhD hallgató, jogász

²PTE Egészségtudományi Doktori Iskola

Összefoglalás

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény garantálja a jogot a fogyatékossgal élő személyek számára az akadálymentes, érzelhető és biztonságos épített környezethez, illetve közlekedéshez. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa által közzétett 2011-es év végi jelentést alapul véve értékeltük hazánk egyenlő esélyű hozzáférés megvalósítását előíró törvényi kötelezettségeket tartalmazó rendelkezéseit, illetve a rendelkezések megvalósulását a gyakorlatban.

2011-ben a tömegközlekedés helyzetének felmérésére irányuló vizsgálsorozat eredményeként született év végi jelentés alapján megvizsgáltuk, hogy a kialakult jogi helyzet összeegyeztethető-e a jogállamiság elvével és az abból fakadó jogbiztonság követelményével.

A 2011. évi átfogó vizsgálat eredményeként megállapítást nyert, hogy a közlekedési rendszerek, illetve az épületek hozzáférhetősége tekintetében teljes körű akadálymentesítés rövid határidőn belül nem valósítható meg Magyarországon. Az egyenlő esélyű hozzáférés hiánya a fogyatékossgal élő személyek emberi méltósághoz való alkotmányos jogának sérelmét eredményezi.

A jogi szabályozás mellett pozitív intézkedésekkel kell segíteni az esélyegyenlőség megvalósulását. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlőségének megteremtése hosszú távú, fokozatos, de folyamatos és következetes feladat. Szükség lenne a vonatkozó törvényi rendelkezések módosítására, az egyenlő esélyű hozzáférés kialakítását előíró jogszabályi kötelezettségek következetes garanciarendszerének megteremtésére, valamint a hatékony társadalmi befogadás és részvétel elősegítésére.

Kulcsszavak: fogyatékossgal élő, esélyegyenlőség, akadálymentesítés, egyenlő esélyű hozzáférés

Ethical and legal issues on the equal opportunities of disabled people: endeavors and barriers of ensuring the equal access.

Summary

The act on the rights and equal opportunities of disabled people guarantees the right to accessible and safe built environment and transport. Based on the 2011 year-end report of the Citizens' Rights Ombudsman we evaluated the provisions of legal obligations for equal access, and the realization of the provisions in practice.

In 2011 the Citizens' Rights Ombudsman has started an examination to measure the situation of public transport, and the realization of universal design requirements which ensure equal access. We investigated whether the present legal situation is compatible with the principle of rule of law and legal certainty.

The comprehensive study of 2011 found that full accessibility of transport systems and buildings can not be achieved in a short notice in Hungary. The lack of equal access leads to the violation of the constitutional right to human dignity of disabled people.

For the realization of equal opportunities, positive actions need to be done in addition to legislation. The creation of disabled persons' equal opportunities is a long-term, gradual, but continuous and consistent task. It would be necessary to change the relevant statutory provisions, to create the consistent guarantee system of legal obligations prescribing equal access, and to facilitate the effective social inclusion and participation.

Keywords: disabled, equal opportunities, accessibility, equal access

Irodalom

1. Kemény P. Fogyatékos emberek társadalmi esélyegyenlősége. In: Rauth E., Vámosi T. eds. Társadalmi esélyek egyenlősége. Budapest – Új Mandátum Könyvkiadó 2010; 30-41.
2. Magyarország Alaptörvénye
3. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának Jelentése az AJB-2330/2011. számú ügyben
4. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, 2. § (1)
5. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény, (Értelmező rendelkezések, h); 8.§; 5.§ (1)-(2)
6. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény, 8. §
7. A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény
8. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §
9. <http://www.akadalymentesites-lift.hu/epuletek-akadalymentesitese-9tanacsadas.htm> (2011.04.05.)
10. Büki G., Csorba K., Rigler D.: Elbliccelt Taigetosz. Új Ifjúsági Szemle 2003; 169-180.